

Vlaams
Parlement

vergadering **C187 – LAN14**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 30 maart 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Els Robeyns tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over agromilieumaatregelen - 1695 (2010-2011)

3

■

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

Vraag om uitleg van mevrouw Els Robeyns tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over agromilieumaatregelen - 1695 (2010-2011)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister-president Peeters.

Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Mevrouw Els Robeyns: Eind januari was er in deze commissie een gedachtewisseling over een aantal studies die zijn uitgevoerd in het kader van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling in Vlaanderen (PDPO) door het Departement Landbouw en Visserij. Het ging concreet over drie studies.

Een studie ging over agrobiodiversiteit, een tweede over de impact van de PDPO II-maatregelen op de biodiversiteit en een derde over hoe de landbouwers denken over de agromilieumaatregelen.

Uit de studie over agrobiodiversiteit blijkt dat er nood is aan een nieuwe generatie agromilieumaatregelen of alleszins een aanpassing van sommige bestaande maatregelen om de effectiviteit ervan te verhogen. Maatwerk, meer flexibiliteit, gebiedsgericht werken op landschapsniveau, een actieve participatie van de landbouwers en een geïntegreerde aanpak zijn volgens de studie noodzakelijk om de maatregelen succesvol te maken. Daarnaast bevat deze studie ook nog zeventien voorstellen van nieuwe agromilieumaatregelen.

In de studie over de impact van de PDPO II-maatregelen op de biodiversiteit werd voor het eerst de ecologische effectiviteit van de maatregelen onderzocht. Hiervoor werd er gefocust op de broedvogels in landbouwgebieden. Gedurende één jaar heeft men op basis van wetenschappelijke metingen de impactanalyse voor veertien gebieden bestudeerd. Om het effect effectief te kunnen vaststellen is één jaar intensief studeren echter onvoldoende. Daarom zou het in deze studie ontworpen meetnet ook de komende jaren opgemeten moeten worden. Dit was ook de belangrijkste aanbeveling van de studie.

Tot slot deed men ook bij de landbouwers zelf een bevraging over de agromilieumaatregelen. Daaruit blijkt dat landbouwers vooral niet meedoen omdat ze geen interesse hebben, niet op de hoogte zijn of opzien tegen het papierwerk. Bij diegenen die wel deelnemen, is het vooral het economisch motief dat aanzet tot deelname, naast de bezorgdheid voor het milieu. De landbouwers vragen vooral rechtszekerheid.

Minister-president, ik was niet aanwezig bij die gedachtewisseling. Het gaat hier echter om belangrijke studies die een aantal bijkomende vragen oproepen, zowel wat de opvolging daarvan betreft als de impact op het beleid.

Komt er een vervolg op het wetenschappelijk onderzoek naar de impact van de PDPO II-maatregelen op de biodiversiteit? Zal het ontworpen meetnet ook de komende jaren opgemeten worden? Zo ja, wanneer gaat het van start en in welk budget wordt er voorzien? Zo nee, waarom niet?

Hoe evalueert u het pakket van agromilieumaatregelen? Plant u aanpassingen om deze maatregelen te optimaliseren en eventueel uit te breiden in Vlaanderen, om zo enerzijds de efficiëntie en positieve effectiviteit op het terrein te verhogen, en anderzijds de acceptatie en participatiegraad onder de landbouwers te verhogen?

Wat is de relatie tussen de aanbevelingen uit deze studies en de voorziene midterm review van het PDPO?

Voorziet u in mogelijkheden voor het afsluiten van collectieve overeenkomsten, bijvoorbeeld voor groepen landbouwers? Een van de opmerkingen uit de studies was dat maatregelen op perceelsniveau niet altijd efficiënt zijn, dat ze meer gebiedsgericht moeten zijn.

Hoe ziet u de relatie tussen de randvoorwaarden in het kader van de Europees opgelegde cross compliance en de maatregelen die worden vastgelegd in de overeenkomsten? Is het wenselijk dat de elementen uit de overeenkomsten geleidelijk doorschuiven naar de cross compliance als ze eenmaal een goede landbouwpraktijk worden, zoals het inschakelen van groenbedekking?

In welke mate kan het afsluiten van een overeenkomst leiden tot een korting op de bedrijfsstoelag? Kan dit het succes van de beheersovereenkomsten ondergraven?

Welke mogelijkheden ziet u om het concept van ecosysteemdiensten toe te passen in een volgende generatie beheersovereenkomsten?

De heer Jos De Meyer: Minister-president, ik had zelf een schriftelijke vraag hierover ingediend. Ik zal ze hier niet herhalen. Ik wil alleen twee punten aanstippen.

Ik heb het heel interessante rapport over de evaluatie van de agromilieumaatregelen doorgenomen. Er is de bezorgdheid over het vele papierwerk dat daarbij komt kijken. Dat blijft een doorn in het oog van deelnemers. Daarnaast is er de bezorgdheid over het aspect rechtszekerheid met betrekking tot landbouwbestemming van de percelen in de toekomst. Voor sommigen zijn dat twee drempels waar ze over moeten.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Ik zal zeker rekening houden met die bezorgdheden.

Mevrouw Robeyns, de financiering van de initiële studie ten belope van 66.900 euro werd integraal gedragen door de beleidskredieten van het Departement Landbouw en Visserij. Afsproken werd dat de komende jaren het verder ontwikkelen van het monitoringnetwerk en de jaarlijkse monitoring voortgezet zou worden vanuit het beleidsdomein Leefmilieu. De helft van het benodigde budget kan gefinancierd worden via het Europees budget technische bijstand PDPO, dat beheerd wordt door het beleidsdomein Landbouw en Visserij. Binnen de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) wordt momenteel nagegaan met welke middelen de overige 50 procent gefinancierd kan worden.

Met de agromilieuverbintenissen die door het Agentschap voor Landbouw en Visserij worden aangeboden, beoogt de Vlaamse overheid om aan de hand van laagdrempelige maatregelen landbouwers te sensibiliseren voor de maatschappelijke vragen en doelstellingen inzake milieubehoud, natuur en biodiversiteit, water, klimaat, lokale voederproductie, behoud van het levend agrarisch erfgoed en de genetische diversiteit.

Gezien hun sensibiliserende aard is het doel van deze maatregelen om in te spelen op de evolutie naar een duurzamere land- en tuinbouw. Ik geef een kort overzicht van de agromilieuverbintenissen binnen het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

Ten eerste, dankzij de subsidie voor groenbedekking heeft de landbouwer op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met agromilieuverbintenissen. Het toepassen van deze maatregel is in vele gevallen ook een opstap geweest naar het toepassen van andere agromilieuverbintenissen of beheersovereenkomsten.

Ten tweede, sinds 2007 is deze maatregel stopgezet voor nieuwe verbintenissen om zo budgettaire ruimte te bieden aan andere agromilieuverbintenissen. In 2010 is de agromilieuverbintenis “introductie van de verwarringstechniek in de pitfruitteelt”, waarover we het al verscheidene keren gehad hebben, ingevoerd. Dankzij deze maatregel kunnen de fruittelers proactief inspelen op de evolutie naar IPM (Integrated Pest Management).

Ten derde, de vraag naar biologische producten stijgt nog steeds, waardoor er kansen zijn voor de groei van het aanbod in Vlaanderen. We willen de biologische landbouw in

Vlaanderen maximale kansen bieden om zich te ontplooiën en met deze trend mee te evolueren. De steun voor de agromilieuverbintenis voor de biologische productiemethode, met speciale aandacht voor de omschakeling van gangbare landbouw naar de biologische landbouw, past in dat kader.

Ten vierde, de agromilieuverbintenis mechanische onkruidbestrijding laat landbouwers toe om zonder financieel verlies met deze techniek te experimenteren.

Ten vijfde, de agromilieuverbintenis milieuvriendelijke sierteelt laat toe om in deze sector, waar voedselveiligheid minder speelt, meer aandacht te besteden aan milieuaspecten door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen te reduceren.

Ten zesde, met de agromilieuverbintenis voor bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstambomen wordt ingespeeld op zowel landschappelijke, cultureel-historische als genetische diversiteitsdoelstellingen. Naast het in stand houden van het genetisch potentieel zorgt deze maatregel voor meer biodiversiteit op het platteland.

Ten zevende, om de behoefte van meer eigen eiwitten in de diervoeding aan te moedigen, is ook een agromilieuverbintenis grasklaver ingevoerd, die de landbouwers moet aanzetten om deze teelt meer in te schakelen in de bedrijfsvoering.

De drie vermelde studies liepen gelijktijdig met de midterm evaluatie van het PDPO II in 2010. De studie over de impact van PDPO II-maatregelen op de biodiversiteit diende ter ondersteuning van de midterm evaluatie. De resultaten en aanbevelingen werden door de evaluator integraal overgenomen.

De studie over agrobiodiversiteit was gericht op een volgende generatie agromilieu-maatregelen, ter voorbereiding van het PDPO III, terwijl de midterm evaluatie gericht is op de evaluatie van de huidige agromilieu-maatregelen. Dit neemt niet weg dat sommige aanbevelingen zoals het meer gebiedsgericht inzetten van agromilieu-maatregelen door beide studies gedeeld worden.

De studie over hoe de landbouwers denken over agromilieu-maatregelen, was pas volledig afgerond na de midterm evaluatie. De aanbevelingen in deze studie zijn dus een aanvulling op die van de midterm evaluatie.

In het bijzonder voor het realiseren van gebiedsgerichte doelstellingen is het afsluiten van collectieve overeenkomsten een te onderzoeken optie, zeker voor de agromilieu-verbintenissen inzake natuur die beheerd worden door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en onder de bevoegdheid van de minister van Leefmilieu vallen. Voor de agromilieu-verbintenissen die onder de bevoegdheid van het beleidsdomein Landbouw vallen, is een gebiedsgerichte aanpak minder noodzakelijk.

De randvoorwaarden in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, ook bekend als cross compliance, bestaan enerzijds uit beheerseisen die voortvloeien uit een aantal Europese richtlijnen en verordeningen en anderzijds uit een aantal minimumeisen die garanderen dat de bodem in een goede landbouw- en milieuconditie gehouden wordt. Het is aan de lidstaten om aan deze minimumeisen invulling te geven, maar het kader is wel op Europees vlak vastgelegd. De op te leggen minimumeisen moeten namelijk betrekking hebben op bodemerosie, organische stof in de bodem, bodemstructuur, minimaal onderhoud, waterbescherming en waterbeheer. De lidstaten mogen zelf geen minimumeisen vaststellen voor iets waar het Europese kader in niets voorziet.

Voor alle duidelijkheid, groenbedekking maakt op zich geen deel uit van de cross compliance, tenzij voor erosiegevoelige percelen waar groenbedekking als een mogelijke maatregel gebruikt kan worden om de erosie op het perceel in te perken. Ook is het telen van een groenbedekker een mogelijke maatregel indien uit de bodemanalyse zou blijken dat het koolstofgehalte te laag is. Dat groenbedekking tot een goede landbouwpraktijk zou moeten behoren, is een beleidsmatige interpretatie. Er is geen regelgeving die het zaaien van een

groenbedekker verplicht. Groenbedekking is een specifieke landbouwactiviteit die een zeer grote meerwaarde oplevert voor het milieu. Om dit extra te stimuleren, gezien onder meer het bijzonder positief effect van groenbedekkers voor het vasthouden van meststoffen in de herfst- en winterperiode, heb ik besloten om vanaf 2012 als flankerend beleid bij het nieuwe Mestactieplan opnieuw steun te verlenen voor groenbedekking, maar ditmaal niet vanuit pijler II maar vanuit pijler I in het kader van artikel 68 van Verordening (EG) 73/2009. Het betreft een steun van ongeveer 4 miljoen euro.

In uitzonderlijke gevallen kan er een conflict zijn tussen de doelstellingen van sommige beheersovereenkomsten met natuurdoelstellingen en de minimumeisen die moeten garanderen dat de bodem in een goede landbouw- en milieuconditie behouden wordt. Door duidelijke communicatie en afspraken hierover kunnen deze conflicten tot een minimum beperkt worden.

Een ecosysteem levert baten op voor de maatschappij. Ik ga ervan uit dat iedereen het daarmee eens is. Een landbouwecosysteem kan naast de landbouwproductie een aantal maatschappelijke diensten leveren. Zo voorziet een bloeiende boomgaard bijen en insecten van voedsel, waarbij deze insecten helpen bij de bestuiving. Zo bieden akkers beschutting aan kleine zoogdieren, waardoor ze niet ten prooi vallen aan predatoren.

Als de maatschappij aan een landbouwecosysteem extra diensten vraagt, betekent dit een bijkomende kost. De landbouwer kan deze extra dienst aanbieden als hij daarvoor marktconform vergoed wordt. Het aanbieden van ecosystemediensten biedt de landbouwer de mogelijkheid om via de verbreding van zijn landbouwactiviteiten een aanvullend inkomen te hebben.

Bij de voorbereiding van het PDPO III moet zeker bekeken worden wat de mogelijkheden zijn om dergelijke ecosystemediensten te ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Mevrouw Els Robeyns: Minister, ik dank u voor het antwoord. Het enige waarop ik geen duidelijk antwoord heb gekregen, is hoe u die maatregelen zelf evalueert. U zegt dat ze dienen om de landbouwers te sensibiliseren. Uiteraard. Het is geen verplichting. Uit de studies blijkt toch dat op het terrein niet altijd het gewenste resultaat wordt bereikt. Wat u wel erkent, is het feit dat meer gebiedsgerichte maatregelen ingezet zouden moeten worden en dat u die piste wilt onderzoeken. De vraag was ook gericht aan de minister van Leefmilieu. Ik zal ze daar nog eens herhalen. Maar plant u nog bijkomende aanpassingen aan die maatregelen om de efficiëntie te verhogen?

Ik deel de bezorgdheid van de heer De Meyer. Het is belangrijk dat we de landbouwers stimuleren. Voor het overige vind ik het positief dat u zult onderzoeken hoe u de financiering voor het vervolg van die studie kunt verzekeren. Zult u bij de voorbereiding van het nieuwe PDPO wachten tot 2012 vooraleer ermee te beginnen of is dat nog voor dit jaar?

De heer Jos De Meyer: Minister-president, ik wil alleen maar onderstrepen dat de maatregelen die u neemt voor de groenbedekkers, op dit moment uitermate belangrijk zijn, zeker bij de aanpassing en de verstrenging van het Mestactieplan (MAP). Dat zal in de sector zeker geapprecieerd worden.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Mevrouw Robeyns, normaal gezien zal de Europese Commissie op het einde van dit jaar een voorstel doen. Ik denk dat we daar best op wachten en daar dan verder op te werken. We zullen dat zo snel mogelijk doen, maar ik kan niet echt veel zinnigs doen als ik de voorstellen van de Commissie niet ken.

Het is mijn overtuiging dat de problemen van een andere orde zijn voor degenen die onder de bevoegdheid van de VLM en minister Schauvliege vallen. Ik wil me er niet gemakkelijk van afmaken, maar ik wil mijn bevoegdheden, die volgens sommigen al te ruim zijn, niet nog

meer uitbreiden. Bij de verdere discussie en de formulering van het PDPO III kunnen we daar nog op terugkomen. Zeker bij de zaken die vanuit Landbouw worden beheerd, zijn er toch niet echt zware knelpunten.

Mevrouw Els Robeyns: Ik zal de vraag nog eens stellen aan minister Schauvliege.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■